

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของพัฒนากร : ศึกษา
เฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรสาคร

นายอรุณ ดิทองอ่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

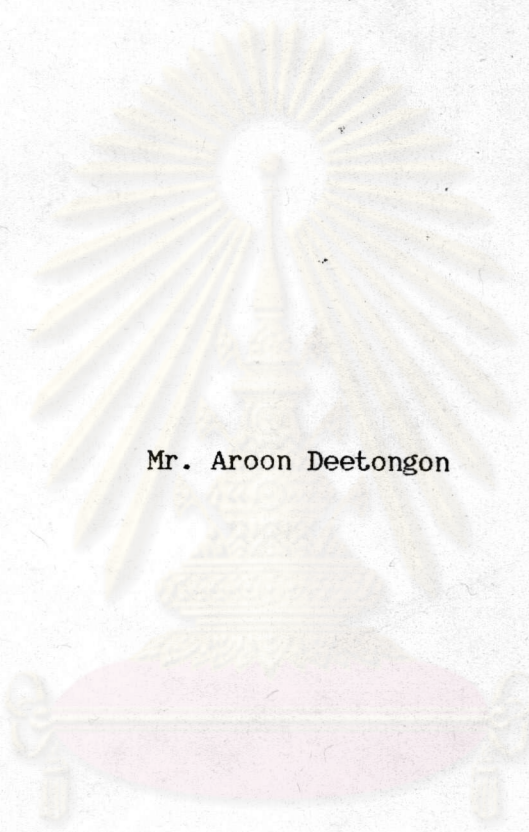
ISBN 974-581-179-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018386

i 14549177

FACTORS ATTRIBUTING TO THE SUCCESSFUL PERFORMANCE OF COMMUNITY
DEVELOPMENT WORKERS : A CASE STUDY OF SAMUT SAKHORN PROVINCE

Mr. Aroon Deetongon

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-179-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของพัฒนากร :

ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดสมุทรสาคร

โดย

นายอรุณ ดิทองอ่อน

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ดร.ถาวร วัชรราษฎร์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราษฎร์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร.จรรยา สุภาพ

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ จรรยา สุภาพ)

ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์)

ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อรุณ ดิทองอ่อน : ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของพัฒนากร : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรสาคร (FACTORS ATTRIBUTING TO THE SUCCESSFUL PERFORMANCE OF COMMUNITY DEVELOPMENT WORKERS : A CASE STUDY OF SAMUT SAKHON PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์, 116 หน้า.
ISBN 974-581-179-3.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากรรมวิธีปฏิบัติงานของพัฒนากร เรื่องปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของพัฒนากรศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงวิธีการและปัจจัยซึ่งช่วยให้พัฒนากรประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ในงานพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ กล่าวคือ ความเป็นผู้นำตามอำนาจหน้าที่ บุคลิกภาพส่วนตัว และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ต่อบุคคลและชุมชนตรงตามสมมุติฐานที่ได้กำหนดไว้ และในการปฏิบัติหน้าที่ของพัฒนากรในแต่ละโครงการหรือกิจกรรมพัฒนากรจะต้องใช้ปัจจัยทั้ง 3 อย่างดังกล่าว ในลักษณะผสมผสานกันไปในเรื่องปัจจัยความเป็นผู้นำตามอำนาจหน้าที่ พัฒนาการจะใช้ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นผู้นำที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนยอมรับและปฏิบัติตามนโยบาย ในขณะที่เดียวกันก็ใช้ภาวะผู้นำที่เป็นลักษณะของผู้นำแบบจริงใจและผู้นำแบบร่วมใจเพื่อเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนเป็นการเสริมความเชื่อถือศรัทธาที่ประชาชนมีต่อพัฒนากรให้มากขึ้น นำไปสู่การยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้พัฒนากรส่วนใหญ่ยังยอมรับว่าบุคลิกภาพของตนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ได้รับความสำเร็จอย่างมากอีกส่วนหนึ่ง และในด้านปัจจัยการสร้างความสัมพันธ์ของพัฒนากร ผลการวิจัยพบว่าขั้นตอนการเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ของพัฒนากรต่อชุมชน พัฒนาการแต่ละคนมีวิธีการที่คล้าย ๆ กันนั่นคือการดำเนินงานที่ยึดผู้นำเป็นหลัก ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนี้เพื่อต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงาน ความถี่ในการออกปฏิบัติราชการท้องที่ที่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ของพัฒนากร ซึ่งหมายถึงการออกท้องที่ในตำบลหมู่บ้านที่รับผิดชอบเป็นประจำสม่ำเสมอ การเข้าไปสร้างความสัมพันธ์โดยการออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนพร้อมทั้งการให้ข่าวสารข้อมูล การแนะนำประชาชนในเรื่องกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ ฯลฯ สามารถสร้างความสัมพันธ์ในระดับความใกล้ชิด ความไว้วางใจ การช่วยเหลือพึ่งพากันได้อย่างรวดเร็ว

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C230027 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD : COMMUNITY DEVELOPMENT WORKERS/SUCCESSFUL PERFORMANCE

AROON DEETONG-ON : FACTORS ATTRIBUTING TO THE SUCCESSFUL PERFORMANCE OF COMMUNITY DEVELOPMENT WORKERS: A CASE STUDY OF SAMUT SAKHON PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. WITTAYA SUTCHARITTANARAK, Ph.D. 116 PP. ISBN 974-581-179-3

This thesis is to study the working process of Community Development Workers. Its title is "Factors Attributing to the Successful Performances of Community Development Workers: A Case Study of Samut Sakhon Province" which aims to study means and factors determined achievement of Community Development implementation.

The study found that a successful performances of Community Development workers (CD workers) resulted from three factors as hypothesised including legal domination, personnel behaviours and abilities in building relationship with people. CD workers should combine these 3 elements in implementing activities. Legal domination guided people to accept policies while persuasive and participation leaders condition helped CD workers to deal closely with people. In addition, majority of CD workers accepted that their behaviours were important component in working achievement. The study also found the similar step of building relationship between CD workers and community which was to deal with local leader including formal leader and natural leader in the community to seek people participation. The frequency of monitoring activities, visiting, providing information, advising people in law and governmental discipline in the field work were main factors in forming a quick trust and relationship.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต *O. Deetong-on*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Wittaya Sutcharittanak*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ก็ด้วยความเมตตาของท่านอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตนารักษ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้แนวทางในการศึกษา เป็นอย่างดียิ่ง รวมทั้งท่านอาจารย์ที่ร่วมเป็นกรรมการสอบ คือ ศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ซึ่งได้ชี้ประเด็นข้อบกพร่อง และชี้แนะแนวทางแก้ไข อย่างไรก็ตาม ต้องขอกราบขอบพระคุณบรรดาคณาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนในการสร้างกรอบความคิดในทางรัฐศาสตร์และการวิจัยให้กับข้าพเจ้า

ประการสำคัญอีกด้านหนึ่งของการศึกษาวิจัยนี้ คือ ความกรุณาของบรรดาพัฒนากรใน จังหวัดสมุทรสาคร ที่กรุณาเสียสละเวลาให้สัมภาษณ์ช่วยเหลือประการต่าง ๆ เสมือนหนึ่งเป็น ญาติสนิท

ท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและมิได้เอ่ยนาม แต่มีส่วนในการผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ข้อบกพร่องอันเกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

อรุณ ดิทองอ่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย.....	4
สมมติฐานของการศึกษาวิจัย.....	5
วิธีการศึกษา.....	5
ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์.....	7
การจัดเก็บข้อมูล.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
วิธีการเสนอวิทยานิพนธ์.....	9
2. แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวความคิดเกี่ยวกับภาวะความเป็นผู้นำ.....	11
แนวความคิดเกี่ยวกับบุคคลิกภาพ.....	25
ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน.....	30
ระบบแห่งความสัมพันธ์ของคนไทย.....	33

3.	พัฒนาการกับการพัฒนาชุมชนและบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของ พัฒนากร.....	39
	ความหมายของคำว่าพัฒนากร.....	39
	บทบาทและหน้าที่ของพัฒนากร.....	40
	นิยามและความหมายของการพัฒนาชุมชน.....	53
	ปรัชญาของกรมพัฒนาชุมชน.....	55
	หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชน.....	57
	วิธีดำเนินงานพัฒนาชุมชน.....	58
	ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน.....	59
	กลยุทธ์การพัฒนาชุมชน.....	59
4.	วิเคราะห์ผลการวิจัย.....	61
	ลักษณะทั่วไปของพัฒนากรจังหวัดสมุทรสาคร.....	62
	ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของ พัฒนากรในจังหวัดสมุทรสาคร.....	65
	ปัจจัยความเป็นผู้นำตามอำนาจหน้าที่.....	66
	ปัจจัยความเป็นผู้นำในฐานะที่เป็นบุคคลิกภาพของพัฒนากร.....	76
	ปัจจัยการสร้างความสัมพันธ์ของพัฒนากร.....	84
5.	บทสรุป.....	98
	สมมติฐานกับผลการวิจัย.....	98
	ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....	108
	บรรณานุกรม.....	110
	ภาคผนวก.....	113
	ประวัติผู้เขียน.....	116

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	อัตราร้อยละของข้อมูลทั่วไปและสถานภาพทางสังคม จำแนกตาม ลักษณะต่าง ๆ (N = 100).....	64
2	พัฒนากรจำแนกตามปัจจัยความเป็นผู้นำตามอำนาจหน้าที่.....	67
3	พัฒนากรจำแนกตามปัจจัยความเป็นผู้นำในฐานะที่เป็นบุคลิกภาพของ พัฒนากร.....	77
4	พัฒนากรจำแนกตามปัจจัยการสร้างควมสัมพันธ์.....	87

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภาพที่

หน้า

3.1	บทบาทในการปฏิบัติงานของพัฒนากร.....	52
-----	-------------------------------------	----

ศูนย์วิทยพัรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย